
AJALUGU

LÕK ainekava

1.1 Õppeaine kirjeldus ja eesmärgid

Ajaloo õpetamine põhikoolis kujundab õpilastes huvi ajaloo vastu. See hõlmab arusaamist sündmustest ja muutustest oma lähikonna ning inimkonna ajaloos ja aja kulgemise seaduspärasustest. Õpetus algab õpilase ja tema pere elukäigu seostamisest kodukoha ja Eesti ajalooga. Aine käsitlemine aitab luua teadmist, et iga inimene on osa ajaloost ning et ajalugu mõjutab igaüht. Õpetamine põhineb kontsentrisuse printsiibil, toetudes ajateljele ning lähtudes varemõpitust.

Õppeaine eesmärgid on:

- tekitada huvi oma pere, kodukoha ja kodumaa mineviku vastu;
- laiendada ainealaseid teadmisi;
- suunata aduma inimeste eluolu muutumist läbi aja;
- suunata mõistma aja kulgemise seaduspära;
- arendada lugemis- ja kirjutamisoskust;
- laiendada sõnavara;
- arendada oskust küsida vajadusel abi ja selgitusi;
- õpetada mõistma enda kui kodaniku rolli ühiskonnas ning oma õigusi ja kohustusi

Õppeaine nädalatundide jaotumine

Õppeaine	Nädalatunde klassiti									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Kokku
Ajalugu						1	2	2	1	6

Õpetuse eesmärgid

Ajalooõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu; teab, et minevik on olnud muutuv ja väga mitmekesine;
- 2) omab üldist ettekujutust Eesti ajaloost ja sellega seoses üldjoontes kogu maailma ajaloost;
- 3) kirjeldab abivahendite toel olulisi ajaloosündmusi, inimeste eluviisi ja tegevusalasid õpitud ajastutel;
- 4) teab, et maailmas toimunud sündmused on otseselt või kaudselt mõjutanud nii Eestis kui ka mujal Euroopas toimunud sündmusi; teab, et poliitikal on suur roll maailma riikide omavahelistes suhetes;
- 5) nimetab oma põhiõigusi ning kohustusi Eesti Vabariigi kodanikuna, kirjeldab Eesti riigi valitsemiskorda;
- 6) teab ja väärtustab kombeid ning traditsioone oma kultuuris; väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning määratleb end oma rahva liikmena;
- 7) leiab infot eri teabeallikatest, oskab hinnata erinevate teabeallikate usaldusväärsust.

1.2 Üldpädevuste arendamine

4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi, valdkonnasisene lõiming ja läbivate teemade käsitlemine

Üldpädevused sotsiaalainetes üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu, ent ka tunni-, huvi- ja koolivälises tegevuses	Tegevused ja protsessid
1) kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldnimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid;	Õppekäikude plaan, kus külastused on seotud ainealaste teadmiste ja oskuste omandamisega. Klassivälises plaanis on kirjeldatud nii klassi- kui ülekoolilisi üritusi: Emakeele nädal, kooli aastapäev, Tartu Rahu aastapäev, Eesti Vabariigi aastapäev, õpilastööde näitused, kalendritähtpäevade tähistamised, mõisakontserdid, teatri ühiskülastused. (Vt lisa) Maakondlikest ja vabariiklikest laulu- ja tantsupidudest osavõtt, kas kooli laulu- ja tantsupeo või pärandkultuuripäeva korraldamine. Kohapärimuse tutvutamine (Maaameti kaardirakendus)
2) sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;	Klassivälisetöö plaan TORE projekt, Arutleva kooli projekt Ühiskonnaõpetus: Inimeseõpetus: Ajalugu:

	<p>Kodanikupäev, Tartu rahu aastapäeva ettevalmistamine</p> <p>Õpilasmavalitsuse töö</p> <p>Koostöö Salu kooliga</p> <p>Ettevõtlusõppemooduli rakendamine</p> <p>Koostöö noortekeskusega</p> <p>Noorkotkaste ja kodutütarde tegevuse teadvustamine.</p> <p>Kodanikualgatus: kohalike MTÜ-ga tutvumine.</p> <p>Külalisesinejate kutsumine.</p>
<p>3) enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;</p>	<p>TORE projekt</p> <p>Õppeprotsessi planeerimine, eneseanalüüs.</p> <p>Uurimustööde ja loovtööde teemade valik lähtuvalt õpilase huvist.</p> <p>Seotuse kasvatamine kodukohaga - aines kodukandilugu</p>
<p>4) õpipädevus – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi</p>	<p>Õpioskuste strateegiate kasvatamine läbi aine (analüüs - järeldus - tõlgendamine).</p> <p>Kooliväliste globaalsete ja päevakajaliste teemade käsitlemine.</p>

varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi;

Õpioskuste õpetamine ja arendamine. Projektõpe, probleemülesannete lahendamine, uurimisküsimuste püstitamine: loovtööd, referaadid, esitlused, kokkuvõtted, sekkumispraktika kasutamine.

5) suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;

Väljendusoskuse arendamine, oma arvamuse kujundamise arendamine, arutlusoskuse arendamine (Arutleva kooli projekt, tunniülesanded)

Ainealase sõnavara arendamine läbi erinevate ülesannete
Keeleteadlik aineõpetus.

6) matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;

Matemaatika ainesse lõimituna.

Jooniste, tabelite, graafikute vormistus ja analüüs (Loovtööd, praktilised tööd ainetundides).

Andmetöötlus.

7) ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärged, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt,

Ettevõtlikkusõppemooduli rakendamine (koostöö kohalike ettevõtetelega)

Mardilaada ettevalmistamine ja läbiviimine.

uendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske; rakendada finantskirjaoskust;

Ainevõistlustel osalemine.

Väljasõitude kava.

8) digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnast nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukonnades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Arhiiviallikate tutvustamine; kohapärimuse rakenduse kasutamine; veebikeskkondade tutvustamine

Erinevate õppekeskkondade kasutamine. Erinevate digitaalsete vahendite kasutamine õppetöös (nutitelefonirakendused, tahvelarvutid)

Infootsingu harjutamine

Videomaterjalide loomine

Veebirakenduste kasutamine teadmiste hindamiseks ja refleksiooniks.

1.3 Läbivate teemade käsitlemine

1. Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

- Õpilasi valmistatakse ette õpingute jätkamiseks ja enesetäiendamiseks.
- Õpilastele antakse suuniseid tulevase ameti valikul.

2. Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng“

- Käsitletakse inimtegevuse mõju keskkonnale läbi ajaloo.
- Kujundatakse keskkonda säästvat mõtteviisi.

3. Läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

- Õpilasi suunatakse mõtlema ja arutlema kodukoha ning riigi arengu ja probleemide üle.
- Ajalootunnid annavad hea võimaluse innustada õpilasi täitma kodanikukohust (nt osalema valimistel ja kaasava eelarve hääletustel jne).
- Kujundatakse soovi väärtustada kodukoha ajaloolist miljööd ja kultuuriväärtusi.

4. Läbiv teema „Kultuuriline identiteet“

- Tutvustatakse eestluse kujunemist läbi ajaloo.
- Kasvatatakse oma rahvuskultuuri ja kultuuripärandit hindavaid kodanikke.
- Õpetatakse hindama teisi rahvusi ja kultuure.

5. Läbiv teema „Teabekeskond“

- Info otsimiseks õpetatakse kasutama erinevaid internetikeskkondi.
- Suunatakse kasutama erinevaid teavikuid.
- Suunatakse eri infoallikatesse kriitiliselt suhtuma.

6. Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“

- Tutvustatakse tehnoloogia arengut läbi aegade.
- Selgitatakse, kuidas innovatsioon on mõjutanud inimkonna ajaloo kulgu.

7. Läbiv teema „Tervis ja ohutus“

- Käsitletakse inimese tervisekäitumist läbi ajaloo.
- Õpetatakse hindama tervist säästvaid harjumusi ja käitumist.

8. Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus“

- Õpetatakse hindama demokraatlikke väärtusi.
- Õpetatakse viisakalt ja teisi arvestavalt avaldama oma arvamust, seisukohti ja väärtushinnanguid.
- Õpetatakse arvestama teistsuguseid arvamusi, seisukohti ja väärtushinnanguid.

1.4 Õppetegevus

Õppetegevus 6.–7. klassis

6. klassis algav ajaloo õppimine võimaldab õpilastel suhestuda minevikuga. Ajalooõpetuses lähtutakse õpilasest kui ajaloos osalejast. Õpilasel kujundatakse arusaam, et ajalugu on ka tema enda lugu. Toetutakse õpilase isiklikele kogemustele ning eelnevatele teadmistele ja kujutlustele, kesksel kohal on nende aktualiseerimine ja süstematiseerimine. Ajalooga tutvumine algab enamasti õpetaja suunamisel ja juhendamisel, kasutatakse praktilisi õpiülesandeid (nt

vanematelt ja vanavanematelt teabe kogumine oma pere ja suguvõsa kohta). Korraldatakse õppekäike muuseumidesse ja ajaloolistesse paikadesse, vaadatakse õppefilme. Õppetegevuse käigus omandatakse mitmesuguseid oskusi (küsimuste esitamine, teabe hankimine, eneseväljendamine), arendatakse koostööoskusi ja kujutlusvõimet. Ajalootunnis kasutatavad õpitegevused (lugemine, küsimustele vastamine, arutlemine, jutustuse kuulamine, ümberjutustamine) toetavad õpilaste psüühiliste protsesside ja kõne arengut, sealhulgas sõnavara rikastumist. Uut teemat käsitlema asudes selgitatakse välja õpilase eelteadmised ja laiendatakse sõnavara, et vältida võimalike väärkujutluste kinnistumist ja uute kujunemist. 6. klassis omandatakse teadmisi õpilase lähiümbruse kohta, 7. klassis keskendutakse juba laiemalt Eesti ajaloo ja üldajaloo õppimisele.

Õppetegevus 8.–9. klassis

8. ja 9. klassis keskendutakse Eesti ajaloo seostele Euroopa ja maailma ajalooga. Euroopas ja maailmas toimunud sündmusi käsitletakse eeskätt Eesti ajaloo paremaks selgitamiseks ja ilmestamiseks. Rõhutatakse, et Euroopas toimunud sündmused on tugevasti mõjutanud Eestis toimunud sündmusi (sõjad, revolutsioonid, tootmissuhete muutused jms). Ajalooõpetuse puhul seni olulisena rõhutatud põhimõtetele lisandub 8.–9. klassis tähelepanu pööramine otsestele ja kaudsetele põhjuslikele seostele. 8. klassi ajalooõpetuses on oluline tuua selgelt esile seosed varem õpituga, 9. klassis on põhitähelepanu lähiajaloo sündmustel, kuna just neil on igapäevaelus kõige tajutavam mõju õpilasele, tema perele/suguvõsale ja keskkonnale.

Kesksel kohal on õpetaja ja õpilase koostöö. Õpilane vajab õpetaja tuge ja juhendamist põhikooli lõpuni. Arvestades õpilaste lugemisraskusi, loetakse teksti klassis ühiselt ning analüüsitakse seejärel loetut õpetaja suunamisel, et tagada selle mõistmine. Peale uute mõistete omandamise on olulisel kohal ka sõnavara laiendamine üldisemalt.

Põhikooli lõpuni on vajalik näitlikustamine, teavet ei saada ainult õppetekstidest, vaid ka teistest allikatest (õpetaja jutustus, õppefilm, kaardid, fotod jne). Suur osa näitlikustamisest

toimub teabe- ja sidetehnikavahendite toel. Õppe raames tehakse õppekäike muuseumidesse ja ajaloolistesse paikadesse, näidatakse filme, mis kajastavad minevikus toimunud sündmusi jne.

1.5 Hindamine: hindamine toimub Ruila Põhikooli hindamisjuhendi alusel.

Õpitulemused II kooliastmes

6. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb huvi oma pere, kodukoha ja kodumaa vastu;
- 2) mõistab ajatelje abil sündmuste ajalist järgnevust ja ajaloo jaotamist ajastuteks;
- 3) tajub eluolu ja esemelise keskkonna muutumist läbi aja;
- 4) teab, kuidas muutus inimeste eluolu muinasajal;
- 5) teab mõnd olulist ajaloolist isikut ja tema rolli ajaloos.

AJALUGU 6 KLASS

Oodatavad õpitulemused 6. klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) tunneb huvi oma perekonna ajaloo ja sellega seotud minevikusündmuste vastu;
- 2) teab, et kodukoht ja elutingimused on ajaloo käigus muutunud;

- 3) tajub mineviku ja oleviku seoseid;
- 4) mõistab ajalist järgnevust ajateljel, omab üldist ettekujutust kodukoha ajaloo perioodidest.

Lõiming teiste õppeainetega

Ajalugu ja eesti keel

- Arendatakse lugemis- ja kirjutamisoskust.
- Arendatakse info leidmise oskust.
- Arendatakse eneseväljendusoskust.

Ajalugu ja matemaatika

- Õpetatakse mõistma sündmuste järgnevust, kasutades ajatelge (mõisted *enne* ja *pärast*).
- Toetudes matemaatilistele oskustele arvutatakse sündmuste toimumisaega ja sellest möödunud aega.
- Kinnistatakse teadmisi ajaühikutest (kuupäev, aasta, aastakümme, sajand, aastatuhat).
- Õpetatakse Rooma numbritega aastatuhandete märkimist.

Ajalugu ja loodusõpetus

- Käsitletakse inimeste suhteid loodusega erinevatel ajaperioodidel.
- Korraldatakse temaatilisi õppekäike.

Ajalugu ja inimeseõpetus

- Käsitletakse inimese tervisekäitumist läbi aegade.
- Käsitletakse toidu- ja joogikultuuri muutumist läbi ajaloo.
- Käsitletakse inimsuhete ja eluviiside muutust läbi aegade.

Ajalugu ja kunstained

- Võrreldakse eri aegade eluasemeid ja tarbeesemeid.
- Näituste ja muuseumide külastamine, filmide vaatamine.

Ajalugu ja tööõpetus

- Tutvustatakse tööriistade ja -võtete arengut ning eri materjalide kasutuselevõttu

TEEMAD:

A. Sissejuhatus (7 tundi)

B. Meenutused kui ajalooallikad (8 tundi)

C. Kirjalikud ja esemelised ajalooallikad (12 tundi)

D. Kodukoht läbi aegade (8 tundi)

A. Sissejuhatus (7 tundi)

Mis on ajalugu? (2 tundi)

Ajaarvamine (1 tund)

Mida me minevikust mäletame? (1 tund)

Suguvõsa ajalugu (1 tund)

Minu suguvõsa (2 tundi)

Õppesisu

Põhimõisted:

- Ajatelg;
- Jeesus Kristus, mõisted eKr ja pKr;
- aastakümme, -sada (sajand), -tuhat;
- perekond;
- põlvkond;
- sugupuu;
- esivanemad;
- sugulased ja hõimlased;
- ajalugu.

Õpitulemused

- Mõistab, et ajalugu on lugu erinevatest aegadest;
- mõistab, et ajatelg kujutab aja kulgemist ning oskab sellele märkida oma sünniaja ning käesoleva aasta
- näitab perepilte ja räägib oma pereliikmetest;
- nimetab oma lähisugulasi ja teab nende ameteid;
- oskab nimetada seiku oma lapsepõlvest ja räägib oma kodust;
- koostab oma pere sugupuu;
- saab eluliste näidete varal aru mõistete "sugupuu", "põlvkond" ja "esivanemad" tähendusest;
- peab oluliseks põlvkondade vahelisi sidemeid ja hindab teadmisi oma sugulaste kohta;
- mõistab, et möödunud sündmused nii tema enda elus kui ka ümbritsevas maailmas ongi ajalugu.

Lõimingu võimalused

Valdkondlikud: Inimeseõpetus

Teised ainevaldkonnad: eesti keel, matemaatika, kunstained

Lõiming AHK plaaniga: Seiklus- ja õppesündmus Välek

Kodukoha käsitluse võimalused:

- Õppekäik kooli või kodukoha ümbruses

- Käik kooli muuseumituppa: võrreldakse eri aegade tarbeesemeid.

IKT ja praktilised tööd:

- Töö töölehega (lihtsustada ja näitlikustada teksti ja mõisteid, tegelda sõnaseletusega);
- ajatelje joonistamine;
- õppekäik kodukohas;
- perepiltide vaatamine ja esitlus;
- [Kristo Siig: 5. klassi ajalugu: video 1 Mis on ajalugu ja miks seda vaja on?](#) (kiirusel 0,75).
- Sugupuu koostamine vanemate või õpetaja abiga.
- Ühistöö koos õpetajaga: internetiotsing kodukoha ajaloo kohta.

B. Meenutused kui ajalooallikad (8 tundi)

Vanemate (ema, isa) lapsepõlve aegne elu maal (1 tund)

Vanemate lapsepõlve aegne elu linnas (1 tund)

Vanavanemate elu maal nende noorusajal(1 tund)

Vanavanemate elu linnas nende noorusajal (1 tund)

Kool läbi aegade (2 tundi)

Toit inimeste elus eri aegadel (1 tund)

Eri ajastute inimeste rõivad (1 tund)

Õppesisu

Põhimõisted:

- lapsepõlv;
- minevik ja tänapäev.

Õpitulemused

- Oskab nimetada sarnasusi ja erinevusi enda vanemate ning vanavanemate lapsepõlve vahel;
- oskab nimetada sarnasusi ning erinevusi linna- ja maainimeste elus tänapäeval ja minevikus;
- oskab võrrelda koolielu tänapäeval ja minevikus;
- oskab võrrelda inimeste toitumis- ja riietumisvõimalusi minevikus ja tänapäeval.

Lõimingu võimalused. Valdkondlikud: Inimeseõpetus

Teised ainevaldkonnad: eesti keel, matemaatika, kunstained, geograafia, loodusõpetus

Lõiming AHK plaaniga: Mardipäev ja/või Kadripäev

Kodukoha käsitluse võimalused:

Käik kooli muuseumituppa: võrreldakse eri aegade tarbeesemeid.

IKT ja praktilised tööd:

- Töö töölehega (lihtsustada ja näitlikustada teksti ja mõisteid, tegelda sõnaseletusega);
- Kristo Siig [5. klass ajalugu: video 3 Ajaloo uurimine ja ajalooallikad \(uus versioon\) - YouTube](#)
- ajateljele enda ja oma pereliikmete sünniaegade kandmine;
- oma vanemate ning vanavanemate lapse- ja nooruspõlve kohta info kogumine ja selle jagamine klassiga;
- vanade fotode ühine uurimine ja nende üle arutlemine;
- filmi "Kevade" vaatamine ja ühine arutelu.
- vanemate ja vanavanemate küsitlemine vastavalt õpetaja antud ülesandele;
- vana foto/pildi leidmine ja selle uurimine vastavalt õpetaja antud ülesandele;

C. Kirjalikud ja esemelised ajalooallikad (12 tundi)

Vanad asjad jutustavad minevikust (2 tundi)

Muuseum (2 tundi)

Kirjalikud ajalooallikad, arhiiv (1 tund)

Vanad ehitised jutustavad minevikust (2 tundi)

Rehetare (1 tund)

Ajaloo jäljed maastikul ja maapõues (1 tund)

Raamatud räägivad ajaloost (1 tund)

Filmid räägivad ajaloost (2 tundi)

Õppesisu

Põhimõisted:

- muuseum ja arhiiv;
- ajalooallikas;
- rehetare;
- arheoloog;
- kalmistu ja kalme;
- linnamägi.

Õpitulemused

- Uurib ja iseloomustab mõnd vana eset ning võrdleb seda tänapäevasega;
- nimetab olulisemaid Eesti/kodukoha muuseume;
- teab, milleks on muuseumid vajalikud ja mida seal eksponeeritakse;
- nimetab ja eristab ajalooallikaid;

- teab, milleks arhiivid on vajalikud ja mida seal säilitatakse;
- nimetab kodukoha vanemaid hooneid/linnamägesid/kalmistuid;
- võrdleb tänapäevaseid ja vanu hooneid ning elamistingimusi;
- teab, et maapõuest võib leida esemeid, ehitisi ja säilmeid, mis annavad ajaloo kohta teavet;
- oskab nimetada mõningaid eesti filme ja raamatuid, mis käsitlevad ajaloosündmusi.

Lõimingu võimalused. Valdkondlikud: Inimeseõpetus

Teised ainevaldkonnad: eesti keel ja kirjandus, kunstõpetus

Lõiming AHK plaaniga: Rattamatk; Väljasõitude nädal

Kodukoha käsitluse võimalused:

- Õppekäik kooli või kodukoha ümbruses, võrreldakse eri aegade eluasemeid
- Käik kooli muuseumituppa: võrreldakse eri ajalooallikaid.

IKT ja praktilised tööd:

- Töö töölehega (lihtsustada ja näitlikustada teksti ja mõisteid, tegelda sõnaseletusega);
- kaasa võetud esemete ühine uurimine, oluliste tunnuste väljatoomine, võrdlemine kaasaegsete analoogidega;
- olulisemate Eesti ja kodukoha muuseumide tutvustamine (nt PowerPoint esitluste ja veebi abil);
- arhiivide, nende tegevuse ja olulisuse tutvustamine (nt PowerPoint esitluste, piltide ja veebi abil);

- [Kristo Siig, 5. klassi ajalugu, video 4: Kirjalikud ajalooallikad ja arhiivid;](#)
- [Kristo Siig, 5. klassi ajalugu, video 5: Esemelised ajalooallikad, muuseumid, arheoloogia ja muinsuskaitse 1/3;](#)
- eri ajastute hoonete võrdlemine, mõne kohaliku arhitektuurimälestise külastamine;
- elamistingimuste võrdlemine: linn/maa, minevik/tänapäev, jõukamad/vaesemad;
- arheoloogi töö tutvustamine piltide/videote abil;
- võimalusel mõne arheoloogiamälestise külastamine (vana kalmistu, asulakoht, kalme, linnamägi jne);
- Eesti ajaloost kõnelevate raamatute tutvustamine, mõne filmi või filmikatkendite vaatamine.
- muuseumitund;
- õppekäik;
- filmikatkendite vaatamine.

D. Kodukoht läbi aegade (8 tundi)

Esimesed märgid inimasustusest Eesti aladel (1 tund)

Kodukoht muinasajal (1 tund)

Kodukoht keskajal (1 tund)

Kodukoht vanavanemate lapsepõlves (1 tund)

Eluolu kodukohas kaasajal (2 tundi)

Kordamine (2 tundi)

Õppesisu

Põhimõisted:

- jääaeg, muinasaeg, keskaeg, uusaeg, uusim aeg;
- inimasustus.

Õpitulemused

- Teab, millised leiud viitavad esmasele inimasustusele;
- teab üldist inimeste eluolust eri ajastutel (elukoht, eluviis, tegevused);
- oskab võrrelda tänapäevast ja vanavanemate lapsepõlveaegset kodukohta.

Lõimingu võimalused

Valdkondlikud: Inimeseõpetus

Teised ainevaldkonnad: eesti keel, kunstained

Lõiming AHK plaaniga: Emakeelenädal - etendus Kunstide päev, nädalaks valitud temaatika

Kodukoha käsitlemise võimalused:

- Õppekäik kooli või kodukoha ümbruses, võrreldakse eri aegade eluasemeid

- Käik kooli muuseumituppa: kirjalikud ajalooallikad, arhiivimaterjalid

IKT ja praktilised tööd:

- Töö töölehega (lihtsustada ja näitlikustada teksti ja mõisteid, tegelda sõnaseletusega);
- vanavanemate küsitlemine õpetaja antud ülesande alusel;
- kodukoha elanike tänapäevase ja mineviku eluolu (nt tegevusalad) võrdlemine piltide ja meenutuste alusel;
- Google Street View' kasutamine erinevate Eesti ajalooliste objektide vaatlemiseks;
- Kodukohta kujutavate vanade fotode leidmine internetist (nt <https://ajapaik.ee/?page=1>);
- Kodukoha mälestiste kohta info otsimine <https://register.muinas.ee/>.
- õpetaja antud ülesandega mõne kodukoha ajaloolise objekti vaatlemine.

9. klassi lõpetaja:

- 1) teab, kuidas on läbi ajaloo muutunud eestlaste eluolu ja esemeline keskkond;
- 2) teab mõningaid Eesti ajalugu mõjutanud sündmusi Euroopa ja maailma ajaloos;
- 3) teab uusaja ja lähiajaloo sündmusi Eesti ajaloos;
- 4) mõistab oluliste isikute rolli Eesti, Euroopa ja maailma ajaloos;

- 5) mõistab ajatelje abil sündmuste ajalist järgnevust ja ajaloosündmuste täpset dateerimist;
- 6) teab Eesti Vabariigi valitsemiskorda ja seda, kuidas riik toimib; väärtustab oma kodumaad ja selle kodanikuks olemist.

AJALUGU 7. KLASS

Oodatavad õpitulemused 7. klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) selgitab õpitava ajalooperioodiga seostuvaid olulisemaid põhimõisteid;
- 2) nimetab tähtsamat muinasajast ja selle perioodidest (kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg), kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid;
- 3) teab vanaaja kultuure ja oskab nimetada ajastu olulisemaid saavutusi ja leiutisi;
- 4) kirjeldab kõige üldisemal kujul keskaja olemust;
- 5) teab keskaja Euroopa eluolu muutusi, avastusi ja leiutisi;
- 6) teab olulisemaid sündmusi, mis leidsid aset keskajal Eesti aladel.

Lihtsustatud õppe puhul tuleb arvestada õpilaste arenguperioode, mis jagunevad järgmiselt: 1.–2. kl, 3.–5. kl, 6.–7. kl, 8.–9. kl. Selline jaotus, mis ei ühti kooliastmetega, tuleneb õpilaste arengu seaduspärasustest – muutustest õppijate kognitiivses arengus ning kõne ja isiksuse arengus.

A. Muinasaeg (8 tundi)

Ajaarvamisest (1 tund)

Kiviaeg (1 tund)

Tule kasutuselevõtt (1 tund)

Karjakasvatuse ja põlluharimise algus (1 tund)

Metallide kasutuselevõtt (2 tundi)

Looduslike tingimuste osa inimkonna arenemisel (1 tund)

Muinasaja ajajärgud ja nende üldiseloomustus: kordamine (1 tund)

Õppesisu

Põhimõisted:

- korilus, korilased ja kütid;
- tulekivi;
- metall ja sulam;
- tina, vask, pronks, raud.

Õpitulemused

- Joonistab ajatelje ning märgib sellele erinevad ajastud;
- kirjeldab lühidalt inimeste eluolu kiviajal;
- nimetab piltide abil esimesi koduloomi ja põllukultuure;
- selgitab põhjuseid, miks inimene loobus rändavast eluviisist;

- kirjeldab näidete varal, kuidas muutus tööriistade materjal ja kvaliteet metallide kasutuselevõtuga;
- kirjeldab näidete varal, kuidas looduslikud tingimused kujundasid muinasaja inimeste eluolu.

Lõimingu võimalused

Ainevaldkondlikud: Inimeseõpetus

Teised ainevaldkonnad: Kunstiõpetus Tööõpetus Geograafia Bioloogia

Lõiming AHK plaaniga: Seiklus- ja õppesündmus Välek

Kodukoha käsitluse võimalused: kultuskivid, n Ukukivi, Ruila loodukaitseala. Õppekäik kooli ja kodukoha ümbruses

IKT ja praktilised tööd:

- Õpetaja temaatiline näitlikustatud jutustus on tunni kandvaks osaks, seda täiendab töö mõistete ja lihtsustatud tekstiga (sh näitlikustamine, sõnaseletused ning kinnistavad erinevad suulised ja kirjalikud harjutused);
- ajatelje joonistamine tahvlile/vihikusse/töölehele;
- kiviaja ja tänapäeva inimese elu võrdlemine;
- video: [tuletegemine vibuga](#);
- video: [elu kiviajal](#);
- video: [jäamees Ötzi](#);
- kiviaja inimese elu dramatiseerimine (nt jahipidamine, tuletegemine);
- video: [pronksi kasutuselevõtt](#);

- video: [pronkskirve valmistamine](#);
- video: [raua kasutuselevõtt](#);
- animafilmi vaatamine: "[Välek Vibulane](#)"
- võimalusel lõkke süütamine/ahju tule tegemine;
- erinevate metallide (vask, tina, raud) ja pronksi (sulam) uurimine;
- erinevate põllukultuuride uurimine ja võrdlemine (nt nisu ja oder).

B. Muinasaeg Eestis (7 tundi)

Jääaja lõpp ja esimesed inimasustuse jäljed Eesti aladel (1 tund)

Muistsete eestlaste eluolu (2 tundi)

Eestlased muinasaja lõpus (2 tundi)

Eestlaste naaberrahvad ja kujunevad riigid (1 tund)

Kordamine (1 tund)

Õppesisu

Põhimõisted:

- jääaeg;
- inimasustus ja asula;

- muistne;
- ohverdamine ja hiied;
- linnus;
- riik;
- naaberrahvas ja -riik.

Õpitulemused

- Teab, kuidas tekkis ja lõppes jääaeg;
- joonistab ajatelje ning märgib sellele muinasaja ning esimeste teadaolevate asulate tekkeajad Eesti alal,
- teab esimesi asulakohti Eesti aladel ning mida sealt on leitud;
- leiab Euroopa kaardilt Eesti asukoha;
- näitab Eesti kaardil esimesi asulakohti;
- kirjeldab eestlaste eluolu muinasajal ja selle lõpul;
- nimetab eestlaste naaberrahvaid ja -riike ja näitab neid kaardil.

Lõimingu võimalused

Ainevaldkondlikud: Inimeseõpetus

Teised ainevaldkonnad: Kunstiõpetus, Tööõpetus, Geograafia, Kirjandus

Lõiming AHK plaaniga: Seiklus- ja õppesündmus Välek; Mardipäev ja/või Kadripäev, jõulud. rattamatk

Kodukoha käsitluse võimalused: kultuskivid, n Ukukivi, Ruila loodukaitseala. Õppekäik kooli ja kodukoha ümbruses

IKT ja praktilised tööd:

- Õpetaja temaatiline näitlikustatud jutustus on tunni kandvaks osaks, seda täiendab töö mõistete ja lihtsustatud tekstiga (sh näitlikustamine, sõnaseletused) ning kinnistavad erinevad suulised ja kirjalikud harjutused;
- ajatelje joonistamine tahvlile/vihikusse/töölehele;
- töö kaardiga: kaardi lugemine, kontuurkaardi täitmine;
- kodukoha uurimine (nt mõne rändrahnu, raba vm jääajaga seotud objekti külastamine);
- video: [Johann ja Jakob Mürk: Eesti muinasaeg](#);
- video: [kivikirve valmistamine](#);
- saatelõigu vaatamine: [raua valmistamine soorauamaagist](#);
- video: [eesti keel 2000 aastat tagasi](#);
- muinasaja inimeste tegevuste dramatiseerimine;
- muuseumi külastamine (nt Jääaja Keskus).
- võimalusel tööõpetuse tunnis luust või sarvest mõne eseme valmistamine, nõõri punumine;
- koriluslik õppekäik parki/metsa.

C. Vanaaeg (13 tundi)

Mesopotaamia (2 tundi)

Vana-Egiptus (2 tundi)

Vana-India (1 tund)

Vana-Hiina (1 tund)

Vana-Kreeka (2 tundi)

Vana-Rooma (2 tundi)

Ristiusu teke (2 tundi)

Kordamine (1 tund)

Õppesisu

Põhimõisted:

- tamm, kanal ja niisutusviljelus;
- kliima;
- kiilkiri;
- kultuur;
- sumerid;
- seadused;
- linnriik;

- tempel, jumalad ja preestrid;
- valitsejad (vaarao, kuningas, keiser);
- ori;
- püramiid ja muumia;
- papüürus ja hieroglüüfid;
- olümpiamängud;
- tsement;
- gladiaator;
- ladina keel;
- kristlus ja piibel.

Õpitulemused

- Märgib ajateljele vanaaja ning selle olulisemad daatumid (nt kirja teke, Cheopsi püramiidi rajamine, Suure Hiina müüri ehitamine jne);
- teab, miks vanaaja riigid tekkisid suurte jõgede äärde;
- nimetab vanaaja riikidest pärinevaid leiutisi ja uuendusi (nt ehituses);
- nimetab vanaaja riikide kultuurisaavutusi;
- selgitab abiga olulisemaid teemakohaseid mõisteid;
- teab, kuidas ristiusk tekkis ja millised on ristiusu põhimõtteid

Lõimingu võimalused

Ainevaldkondlikud:

Inimeseõpetus

Teised ainevaldkonnad:

Kunstiõpetus, Geograafia, Kirjandus

Kehaline kasvatus: mõne antiikolümpia ala katsetamine kehalise kasvatuses tunnis.

Lõiming AHK plaaniga: Väljasõitude nädal

Kodukoha käsitlemise võimalused: Mõisahoone I korruse arh-d elemendid, näiteks võlvid

IKT ja praktilised tööd:

- Õpetaja temaatiline näitlikustatud jutustus on tunni kandvaks osaks, seda täiendab töö mõistete ja lihtsustatud tekstiga (sh näitlikustamine, sõnaseletused) ning kinnistavad erinevad suulised ja kirjalikud harjutused;
- ajatelje joonistamine tahvlile/vihikusse/töölehele;
- Töö kaardiga: kaardi lugemine, kontuurkaardi täitmine;
- video: [vaade Mesopotaamia templisse](#);
- video: [elu Mesopotaamias](#);
- [oma nime kirjutamine hieroglüüfkirjas](#);
- video: [muumia valmistamine Vanas Egiptuses](#);

- video: [siidiussid teevad siidi](#);
- video: [Suur Hiina müür](#);
- video: [male saamisluugu](#);
- video: [vanad olümpiamängud](#);
- video: [ringkäik Vana-Roomas](#);
- video: [Rooma impeerium](#);
- video: [gladiaatorite võitlus Colosseumis](#).
- kodukoha pühakoja külastamine;
- mõne antiikolümpia ala katsetamine kehalise kasvatuse tunnis.

D. Keskajast ja feodaalkorrast (9 tundi)

Keskaja üldiseloostus (1 tund)

Põlluharimise areng keskajal (1 tund)

Talupoegade eluolu (1 tund)

Feodaalide eluolu (1 tund)

Keskaegsed linnad (2 tundi)

Ristiusu kirik ja ristisõjad (2 tundi)

Kordamine (1 tund)

Õppesisu

Põhimõisted:

- keskaeg;
- feodaal;
- teotöö;
- vaimulik;
- naturaalmajandus;
- pärisorjus;
- rüütel ja kannupoiss;
- raekoda, raad;
- tsunft;
- meister, sell, õpipoiss;
- katoliku kirik;
- paavst, piiskop, preester;
- klooster, munk ja nunn;

- pühak, palverännak;
- rüütliordu;
- ristsõda.

Õpitulemused

- Märgib ajateljele keskaja;
- nimetab põhilisi ühiskonnaklasse;
- kirjeldab lühidalt talupoegade ja feodaalide elu;
- kirjeldab piltide abil keskaegset linna (nt Tallinna näitel) ja selle elanikke ning nende tegevusalasid;
- teab, mis on kirik ja mis on selle ülesanded;
- teab, millist rolli omas kirik keskaja inimese elus;
- teab, miks katoliku kirik algatas ristsõjad.

Lõimingu võimalused

Ainevaldkondlikud:

Inimeseõpetus

Teised ainevaldkonnad:

Kunstiõpetus, Geograafia, Kirjandus, Muusikaõpetus

Lõiming AHK plaaniga:

Mardipäev ja/või Kadripäev; Emakeelenädal; Väljasõitude nädal

Kodukoha käsitlemise võimalused:

Õppekäik kooli ja kodukoha ümbruses, kihelkonnakiriku külastus

IKT ja praktilised tööd:

- Õpetaja temaatiline näitlikustatud jutustus on tunni kandvaks osaks, seda täiendab töö mõistete ja lihtsustatud tekstiga (sh näitlikustamine, sõnaseletused) ning kinnistavad erinevad suulised ja kirjalikud harjutused;
- ajatelje joonistamine tahvlile/vihikusse/töölehele;
- dramatiseering: talupoja ja mõisniku suhted;
- feodaalse ja kirikliku hierarhia näitlikustamine;
- video: [keskaegne külaelu](#);
- video: [hügieen ja eluolu keskajal](#);
- video: [rüütli elu](#);
- video: [keskaegse rüütli sõjavarustus](#);
- video: [keskaegne turg](#);
- dramatiseering: keskaegne turg;
- muuseumi/keskaja keskuse külastamine;
- filmikatkendite vaatamine ("Viimne reliikvia", "Verekivi", "Apteeker Melchior").

- kiriklike toimingute näitlikustamine.
- [kirikumuusika kuulamine](#);
- [tutvumine keskaegsete relvadega, puidust relva valmistamine tööõpetuse tunnis.](#)

E. Eestlaste muistne vabadusvõitlus (7 tundi)

Liivlaste ja lätlaste alistamine ristisõja käigus (1 tund)

Muistse vabadusvõitluse algus (1 tund)

Muistse vabadusvõitluse olulisemad lahingud (1 tund)

Taanlased Põhja-Eestis (1 tund)

Muistse vabadusvõitluse lõpp (1 tund)

Miks eestlased lüüa said? (1 tund)

Kordamine (1 tund)

Õppesisu

Põhimõisted:

- ristitu ja pagan;
- Mõõgavendade ordu;
- eestlaste vanemad;

- muistne vabadusvõitlus;
- kroonika ja kroonik;
- kiviheitemasin, piiramistorn;
- katk.

Õpitulemused

- Märgib ajateljele muistse vabadusvõitluse toimumisaja;
- mõistab näidete varal, miks ristisõda meie aladele laienes;
- teab, millistest riikidest ristisõdijad tulid;
- teab muistse vabadusvõitluse olulisemaid lahinguid ja nende tulemusi ning tähtsamaid isikuid;
- teab, kuidas lõppes muistne vabadusvõitlus, mis see eestlastele kaasa tõi ja mis oli kaotuse põhjuseks.

Lõimingu võimalused

Ainevaldkondlikud: Inimeseõpetus

Teised ainevaldkonnad: Kunstiõpetus, Geograafia, Kirjandus sh Henriku Kroonika

Lõiming AHK plaaniga: Seiklus- ja õppesündmus Välek; Rattamatk, Väljasõitude nädal

Kodukoha käsitluse võimalused: kultuskivid, n Ukukivi. Õppekäik kooli ja kodukoha ümbruses

IKT ja praktilised tööd:

- Õpetaja temaatiline näitlikustatud jutustus on tunni kandvaks osaks, seda täiendab töö mõistete ja lihtsustatud tekstiga (sh näitlikustamine, sõnaseletused) ning kinnistavad erinevad suulised ja kirjalikud harjutused;
- ajatelje joonistamine tahvlile/vihikusse/töölehele;
- töö kaardiga: muinasaja lõpu ja tänapäeva Eesti maakonnad;
- video: [sõjapidamine Eestis 13. sajandil](#);
- video: [Eesti ala poliitilisel kaardil 1200-1920](#);
- filmikatkendi vaatamine: "Malev";
- muuseumi külastamine.

B. Eestlased võõra võimu all (7 tundi)

Eesti ala pärast vallutust (1 tund)

Jüriöö ülestõus (2 tundi)

Keskaegsed linnad Eestis (1 tund)

Keskaegne Tallinn (1 tund)

Reformatsioon (1 tund)

Kordamine (1 tund)

Õppesisu

Põhimõisted:

- Liivimaa;
- kümnis;
- mõis;
- Hansa liit;
- reformatsioon;
- luteri usk.

Õpitulemused

- Nimetab kaardi abil, kes valitsesid Eesti alasid pärast muistset vabadusvõitlust;
- märgib ajateljele Jüriöö ülestõusu ja reformatsiooni toimumisajad;
- selgitab eestlaste olukorda pärast võõra võimu alla sattumist;
- selgitab, miks Jüriöö ülestõus algas, kirjeldab sündmuste käiku;
- teab, kuidas Jüriöö ülestõus lõppes ja mida see eestlastele kaasa tõi;
- nimetab ja näitab kaardil keskaegseid linnu Eesti aladel;
- kirjeldab piltide abil keskaegset Tallinna ja selle kaitserajatisi;
- teab, kes oli Martin Luther ja millised uuendused ta algatas.

Lõimingu võimalused

Ainevaldkondlikud: Inimeseõpetus

Teised ainevaldkonnad: Kunstiõpetus, Geograafia, Kirjandus

Lõiming AHK plaaniga: Seiklus- ja õppesündmus Välek; Mardipäev ja/või Kadripäev, jõulud. Rattamatk, Väljasõitude nädal

Kodukoha käsitluse võimalused: kultuskivid, n Ukukivi. Õppekäik kooli ja kodukoha ümbruses

IKT ja praktilised tööd:

- Õpetaja temaatiline näitlikustatud jutustus on tunni kandvaks osaks, seda täiendab töö mõistete ja lihtsustatud tekstiga (sh näitlikustamine, sõnaseletused) ning kinnistavad erinevad suulised ja kirjalikud harjutused;
- ajatelje joonistamine tahvlile/vihikusse/töölehele;
- video: [keskaegne Tallinn](#);
- video: [eestlaste ristiusustamine](#);
- video: [Eesti ala poliitilisel kaardil 1200-1920](#);
- filmikatkendite vaatamine: "[Mardileib](#)"

B. Eesti varauusajal (10 tundi)

Eestlaste naabrid enne Liivi sõda (2 tundi)

Liivi sõda (2 tundi)

Eesti Rootsi riigi koosseisus (2 tundi)

Eestikeelse koolihariduse algus (2 tundi)

Tartu Ülikool (1 tund)

Kordamine (1 tund)

Õppesisu

Põhimõisted:

- kubermang;
- gümnaasium;
- talurahvakool;
- ülikool;
- õpetajate seminar;
- pastor.

Õpitulemused

- Nimetab kaardi abil meie naaberriike ja -rahvaid;
- märgib ajateljele Liivi sõja toimumisaja ja Tartu Ülikooli asutamisaja;
- nimetab Liivi sõjas osalenud riike ja selgitab üldist sündmuste käiku;
- kirjeldab lühidalt talupoegade elu muutust Rootsi ajal;
- teab, et Rootsi ajal hakati mõtlema maarahva harimisele ning tegevust alustasid esimesed talurahvakoolid;

- teab, kes oli Forselius, mis rolli omas kohalikus hariduselus tema loodud õpetajate seminar;
- teab, kuidas asutati Tartu Ülikool, mida seal õpetati;
- võrdleb Rootsi-aegset ja tänapäeva kooli.

Lõimingu võimalused

Ainevaldkondlikud: Inimeseõpetus

Teised ainevaldkonnad: Kunstiõpetus, Geograafia, Kirjandus

Lõiming AHK plaaniga: Seiklus- ja õppesündmus Välek; jõulud. Väljasõitude nädal

Kodukoha käsitluse võimalused: Õppekäik kooli ja kodukoha ümbruses

IKT ja praktilised tööd:

- Õpetaja temaatiline näitlikustatud jutustus on tunni kandvaks osaks, seda täiendab töö mõistete ja lihtsustatud tekstiga (sh näitlikustamine, sõnaseletused) ning kinnistavad erinevad suulised ja kirjalikud harjutused;
- ajatelje joonistamine tahvlile/vihikusse/töölehele;
- filmikatkendi vaatamine ("Viimne reliikvia");
- video: [sõjapidamine Eestis 16.-17. sajandil](#);
- video: [eesti keel 370 aastat tagasi](#);
- video: [Eesti ala poliitilisel kaardil 1200-1920](#);
- video: [eestlaste ristiusustamine](#)

B. Suured leiutused ja avastused (9 tundi)

Teaduse ja tehnoloogia areng keskaja lõpul (2 tundi)

Trükikunsti leiutamine (1 tund)

Tulirelvade kasutuselevõtmine ja kaitseehitiste muutumine (1 tund)

Meresõidu arenemine ja Ameerika avastamine (2 tundi)

Esimene teekond ümber maailma (1 tund)

Kordamine (2 tundi)

Õppesisu

Põhimõisted:

- pärgament;
- trükipress;
- püssirohi ja tulirelvad;
- vürtsid;
- kompass;
- karavell;

- indiaanlane;
- asumaa;
- põliselanik.

Õpitulemused

- Nimetab hiliskeskaegseid teadussaavutusi;
- näitab kaardil ja nimetab riike, kust maadeavastajad teele asusid ning kuhu nad jõudsid;
- märgib ajateljele Ameerika avastamise Columbuse poolt ning Magalhãesi ümbermaailmareisi toimumisaja;
- nimetab muutusi meresõidu arengus;
- teab Kolumbuse tähtsust ajaloos;
- räägib abivahendite toel esimesest reisist ümber maailma;
- selgitab, mida töid endaga kaasa maadeavastused;
- nimetab asumaadest Euroopasse toodud põllukultuure, loomi ja kombeid.

Lõimingu võimalused

Ainevaldkondlikud: Inimeseõpetus

Teised ainevaldkonnad: Kunstiõpetus, Geograafia, Kirjandus, Bioloogia, Matemaatika

Lõiming AHK plaaniga: Seiklus- ja õppesündmus Välek; Väljasõitude nädal

Kodukoha käsitlese võimalused: Õppekäik kooli ja kodukoha ümbruses

IKT ja praktilised tööd:

- Õpetaja temaatiline näitlikustatud jutustus on tunni kandvaks osaks, seda täiendab töö mõistete ja lihtsustatud tekstiga (sh näitlikustamine, sõnaseletused) ning kinnistavad erinevad suulised ja kirjalikud harjutused;
- ajatelje joonistamine tahvlile/vihikusse/töölehele;
- video: [Gutenbergi trükipress](#);
- video: [püssirohu leiutamine ja esimesed tulirelvad](#);
- video: [Columbus jõudis Ameerikasse](#)

Ajalugu 8. klass 70 tundi

Oodatavad õpitulemused 8. klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) selgitab üldisi fakte uusaja sündmustest ja inimeste elu-olust Eestis kuni Esimese maailmasõja lõpuni;
- 2) nimetab Euroopa ja maailma uusaja tähtsamaid sündmusi, mis on mõjutanud Eesti ajalugu;
- 3) tunneb huvi Eesti mineviku vastu Euroopas;
- 4) teab, et Euroopas toimunud sündmused on oluliselt mõjutanud Eesti ajalugu;
- 5) kirjeldab, kuidas majanduslikud ja ühiskondlikud muutused on mõjutanud inimeste elukorraldust;
- 6) teab, et inimeste teadmised on kujunenud suhtlemises teiste rahvastega;
- 7) kõrvutab ajateljel mõningaid olulisi Eestis ja Euroopas toimunud sündmusi;
- 8) tunneb ajaperioodi iseloomulikke tunnuseid.

Kohustuslik aine maht kaks tundi nädalas.

Teemad:

A. Maailm uusajal

- B. Eesti Tsaari-Venemaa võimu all
- C. Eesti talurahva elu 19. sajandil
- D. Rahvuslik ärkamisaeg
- E. Tööstuse areng/venestamisaeg
- F. Eesti XX sajandi alguses
- G. Maailm enne ja pärast I maailmasõda

A Maailm uusajal

Õppesisu

Põhimõisted:

- uusaeg;
- revolutsioon;
- kodanlus;
- parlament;
- kapitalism ja kapital;
- aurumasin, aurulaev ja -vedur;
- manufaktuur ja vabrik;
- tooraine;
- asumaa ehk koloonia;
- sisse- ja väljarändaja;
- terror;
- palgasõdur ja nekrut;
- partisan;
- pärisorjus.

Mis on uusaeg? (1 tund) Euroopa uusaja algul (1 tund) Ameerika iseseisvussõda ja USA sünd (2 tundi) Suur Prantsuse revolutsioon (2 tundi) Napoleoni sõjad (2 tundi) Euroopa pärast Napoleoni sõdu (1 tund) Tööstusrevolutsioon ja olulisemad leiutised (2 tundi)

Kordamine (1 tund)

Õpitulemused

- Märgib ajateljele uusaja kokkuleppelise alguse, Ameerika iseseisvussõja, Suure Prantsuse revolutsiooni, Napoleoni sõjakäigud;
- nimetab ja näitab kaardil suuremaid Euroopa riike ja Põhja-Ameerikat;
- selgitab lühidalt piltide abil Ameerika iseseisvuspüüdlusi, sõja käiku ja tulemusi;
- nimetab lühidalt piltide abil Suure Prantsuse revolutsiooni olulisemaid sündmusi, tähtsamaid tegelasi ja saavutusi;
- kirjeldab lühidalt piltide abil Napoleoni sõjakäike ja nimetab tema olulisemaid saavutusi;
- kirjeldab lühidalt kaardi abil mõne Euroopa riigi saatust pärast Napoleoni sõdu;
- kirjeldab lühidalt piltide abil, kuidas tööstusrevolutsioon muutis maailma: üleminek tööstuslikule tootmisele (aurumasin), muutused transpordis (auruvedur ja -laev), fotograafia jne.

Lõimingu võimalused

Valdkondlikud:

Teised ainevaldkonnad:

Kunst, informaatika - olenevalt valikust, kas ajajoon koostatakse paberil või veebikeskkonnas võib ajajoont illustreerimise või piltide ja näitliku info lisamisega täiendada.

Lõiming AHK plaaniga:

Kodukoha käsitluse võimalused: Õppekäik kooli või kodukoha ümbruses.

IKT ja praktilised tööd:

Ajaloo lähtetaseme test 8. klassile; Ajajoone koostamine sobivas veebikeskkonnas (<https://www.timetoast.com/>)

B. Eesti Tsaari-Venemaa võimu all

Õppesisu

Põhimõisted:

- ikaldus;

- tsaar;
- baltisaksa mõisnik;
- Balti erikord;
- pearahamaks;
- teoorjus, koormis;
- raharent;
- kinnis- ja vallasvara;
- mõisa ametimehed: mõisavalitseja, kubjas, aidamees, kõrtsmik, mölder, meier.

Põhjasõda ja Peeter I (2 tundi) Eesti pärast ühendamist Venemaaga, muudatused majanduses (1 tund) Talupoegade koormiste suurendamine (1 tund) Pärisorjus, selle kaotamine ja asendamine teoorjusega (2 tundi) Mõisnike eluolu (1 tund) Teorendilt raharendile ja talude päriksostmine (1 tund) Talurahvarahutused, Mahtra sõda (1 tund) Kordamine (1 tund)

Õpitulemused

- Märgib ajateljele Põhjasõja toimumisaja, pärisorjuse kaotamise Eesti- ja Liivimaal;
- nimetab ja näitab kaardil suuremaid Euroopa riike;
- teab, kuidas muutus talupoegade elu pärast pärisorjuse kaotamist;
- võrdleb lühidalt skeemi abil päris- ja teoorjust;
- kirjeldab piltide abil mõisnike elu;
- selgitab teo- ja raharendi erinevust, teab, kuidas algas talude päriksostmine;
- teab, mis põhjustas talupoegade hulgas pahameelt ning põhjustas rahutusi

Lõimingu võimalused

Valdkondlikud: Ühiskonnaõpetus - Arutelu: miks sageli arvatakse, et religioon põhjustab sõdu ja konflikte? Milliste oma tõekspidamiste pärast oled sina valmis võitlema?

Teised ainevaldkonnad:

Eesti keel: soovitatav on sõnaveebist uurida mõistete tähendusi ja mõisteid oma sõnadega seletada.

Lõiming AHK plaaniga:

Kodukoha käsitlese võimalused:

IKT ja praktilised tööd: Allikate analüüs: Koostab lihtsama analüüsi ühe kunstiteose kohta

C. Eesti talurahva elu 19. sajandil

Õppesisu

Põhimõisted:

- talupere: peremees, perenaine, sulane ja teenijatüdruk, karjane;
- rehielamu, suitsutare;
- rehepeks;
- vald ja kihelkond;
- vallakool ja kihelkonnakool;
- koolmeister ja kõster;
- estofiil;
- pudulojus;
- leer, leeriõpetus.

Talupere (1 tund) Talu hooned (1 tund) Talupere aastaringsed tööd (2 tundi) Talurahva söök ja söögikombed (1 tund)

Rahvakalender ja rahvakombed (1 tund) Talurahvakoolid (2 tundi)

Kordamine (1 tund)

Õpitulemused

- Märgib ajateljele 19. sajandi;
- nimetab piltide abil talupere liikmed ja nende rollid;
- nimetab piltide abil taluhooneid ja nende otstarvet;
- nimetab pudulojuseid, keda talus peeti;
- kirjeldab pildi abil rehielamut ja selle sisustust;
- teab, milline otstarve oli rehielamul vilja töötlemisel;
- nimetab piltide abil talupere olulisemaid töid ning tööriistu;
- kirjeldab lühidalt talupere igapäevast ja pühadeaegset toidulauda ning võrdleb neid tänapäevastega;

- võrdleb 19. sajandi ja tänapäeva inimeste igapäevaelu;
- nimetab kalendri abil olulisemaid rahvakalendri tähtpäevi ja teab mõningaid kombeid;
- kirjeldab piltide/filmi näitel koolielu 19. saj talurahvakoolis ja võrdleb seda tänapäevasega;
- nimetab õppeaineid valla- ja kihelkonnakoolis ja võrdleb neid oma tunniplaaniga.

Lõimingu võimalused

Valdkondlikud: Inimeseõpetus: igapäevatööd- täna ja ajaloos

Teised ainevaldkonnad: Rehielamu joonistamine ja kujutamine

eesti keel - sõnaveebi kasutamine ja kirjaliku ning suulise väljendusoskuse samuti esinemisoskuse arendamine.

Lõiming AHK plaaniga: Pärimuspäev

Kodukoha käsitluse võimalused: Kodukoha ajalugu, talukultuur

IKT ja praktilised tööd:

Mõistekaardid. Õpilane koostab laiendatud mõistekaarte näidetega

D. Rahvuslik ärkamisaeg

Õppesisu

Põhimõisted:

- ärkamisaeg;
- rahvaluule;
- eepos;
- kadakasaks.

Ärkamisaja eellugu ja Kr. J. Peterson (1 tund) Fr. R. Kreutzwald ja „Kalevipoeg“ (2 tundi) J. V. Jannsen ja „Postimees“ (1 tund) Vanemuise Selts ja I üldlaulupidu (2 tundi) L. Koidula ja Eesti teatri algus (2 tundi) J. Hurt (1 tund) C. R. Jakobson (1 tund) Kordamine (1 tund)

Õpitulemused

- Märgib ajateljele ärkamisaja olulisemad sündmused;
- nimetab lühidalt ärkamisajale eelnenud sündmusi ja tegelasi;

- nimetab piltide abil ärkamisaja tähtsamaid tegelasi ja teab nende olulisemaid saavutusi;
- nimetab Eesti esimesi kutselisi teatreid ja linnu, kus need kodulinna;
- teab, kelle eestvõttel, millal ja kus toimus esimene üldlaulupidu ning kirjeldab seda sündmust lühidalt;
- selgitab, mis on rahvaluule;
- teab, kuidas pandi alus Eesti Rahva Muuseumi kogudele.

Lõimingu võimalused

Valdkondlikud:

Ühiskonnaõpetus - üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel

Inimeseõpetus - suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; teadvustada oma väärtushinnanguid

Teised ainevaldkonnad:

Lõiming AHK plaaniga: Vabariigi aastapäev

Kodukoha käsitluse võimalused:

IKT ja praktilised tööd:

- "Postimehest" mõne uudise lugemine;
- "Kalevipojast" mõne katkendi lugemine;
- "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm" laulmine/kuulamine;
- tutvumine L. Koidula loominguga;
- mõne museaalse väärtusega eseme toomine kooli ja selle ühine uurimine.

E. Tööstuse areng/venestamisaeg

Õppesisu

Põhimõisted:

- venestamine;
- üliõpilasselts;
- karsklane.

Esimesed vabrikud ja raudteed Eestis (1 tund) Töölise elu (1 tund) Venestamisajaeg (1 tund) Rahvuslik liikumine venestamisajal (1 tund) EÜS ja Eesti rahvusvärvide algus (1 tund) J. Tõnisson ja „Postimees“ (1 tund) Karskus- ja spordiseltsid, G. Lurich (1 tund) Kordamine (1 tund)

Õpitulemused

- Märgib ajateljele Eesti rahvusvärvide esmase kasutuselevõtu (EÜS-i lipp);
- näitab kaardil 19. saj lõpu Eesti tööstuslinna ja raudteeühendusi;
- kirjeldab piltide abil tööliste elu- ja töötingimusi 19. sajandi lõpus ning võrdleb neid tänapäevaste oludega;
- kirjeldab lühidalt ja näidete varal, miks venestamine algas ning milles see seisnes;
- nimetab piltide abil rahvusliku liikumise juhte venestamisajal;
- nimetab piltide abil tuntumaid spordiseltsidest võrsunud spordikuulsusi.

Lõimingu võimalused

Valdkondlikud: Ühiskonnaõpetus - Läbiv teema „Kultuuriline identiteet“

Teised ainevaldkonnad:

Lõiming AHK plaaniga:

Kodukoha käsitluse võimalused: Õppekäik kooli või kodukoha ümbruses, Ruila mõisa ajalugu.

IKT ja praktilised tööd: ajajoone koostamine; Freimi tabeli koostamine; kultuuriobjekti tutvustamine - valida ja tutvustada üht kodukoha/ Eesti kultuuriobjekti 19. Sajandist (allikas <https://www.mois.ee/>)

F. Eesti XX sajandi alguses (7 tundi)

Õppesisu

Põhimõisted:

- impeerium;
- linnapea;
- majanduskriis;

- streik, meeleavaldus;
- riigiduuma.

Eesti majandus XX sajandi algul (1 tund)

1905.-1907. aasta revolutsioon (1 tund)

Revolutsioonisündmused Eestis (2 tundi)

Eesti enne I maailmasõda, väljarändamine (1 tund)

Eesti kultuur XX sajandi algul (1 tund)

Kordamine (1 tund)

Õpitulemused

- Märgib ajateljele 1905. a revolutsiooni;
- näitab kaardil Vene impeeriumi;
- nimetab lühidalt revolutsiooni põhjusi ning selgitab piltide abil selle sündmusi;
- kirjeldab lühidalt näitvahendite toel 1905. a sündmusi Eestis: streigid, mõisate põletamine, karistussalkade tegutsemine;
- näitab kaardil maid, kuhu eestlased välja rändasid;
- nimetab piltide abil 20. saj alguse tuntumaid Eesti kirjanikke, kunstnikke ja heliloojaid ning olulisi kultuurisündmusi (Eesti Rahva Muuseumi ja esimese eestikeelse keskkooli avamine).

Lõimingu võimalused

Valdkondlikud: Ühiskonnaõpetus- revolutsioon, riigikorrad

Teised ainevaldkonnad: looduõpetus (kaart)

Lõiming AHK plaaniga:

Kodukoha käsitluse võimalused: Õppekäik kooli või kodukoha ümbruses, mõisaarhitektuur

IKT ja praktilised tööd:

G. Maailm enne ja pärast I maailmasõda (13 tundi)

Õppesisu

Põhimõisted:

- bolševikud ehk enamlased;
- nõukogude võim;
- kommunistlik partei.

Suured leiutused ja avastused (2 tundi)

Suurriikide ajastu (Briti impeerium, Ameerika Ühendriigid, Tsaari-Venemaa, Saksamaa, Prantsusmaa) (1 tund)

I maailmasõja põhjused ja algus (1 tund)

1917. aasta revolutsioon Venemaal ja Nõukogude võimu kehtestamine (2 tundi)

I maailmasõja lõpp (1 tund)

Sündmused Eestis 1917. aastal (1 tund)

Sündmused Eestis 1918. aastal (1 tund)

Kordamine (4 tundi)

Õpitulemused

- Märgib ajateljele I maailmasõja toimumisaja, 1917. a revolutsiooni;
- nimetab piltide abil 19. saj lõpu ja 20. saj alguse olulisemaid leiutisi (kino, auto, lennuk jne);
- näitab kaardil impeeriume ja nende asumaid;
- nimetab lühidalt I maailmasõja põhjusi ja kirjeldab selle algust;
- nimetab piltide abil I maailmasõja käigus kasutusele võetud sõjalisi uuendusi;
- näitab kaardil pärast I maailmasõda tekkinud uusi riike;
- kirjeldab lühidalt rahva olukorda tsaari-Venemaal ning selgitab, miks ja kuidas revolutsioon aset leidis;
- kirjeldab piltide ja kaardi abil sündmusi Eestis 1917. aastal;
- teab, kuidas ja millal Eesti iseseisvus.

Lõimingu võimalused

Valdkondlikud:

Teised ainevaldkonnad:

Lõiming eesti keelega: mõistete seletamine ja illustreerimine; Lõiming loodusainetega: Euroopa kaardi loomine;

eesti keel: mõistete seletamine; inglise keel ja geograafia: kaardi ja legendi lugemine;

Lõiming AHK plaaniga:

Kodukoha käsitluse võimalused: Õppekäik kooli või kodukoha ümbruses, mõisamajandus.

IKT ja praktilised tööd:

Kristo Siig video, Viini kongress; Rühmatöö, ülesanne kaardiga; Minireferaat rühmatööna; Kolmeastmeline intervjuu ajaloolasega (referaadi autoriga); Ajaloo olümpiaadi Tallinna koolivoor 2016 Napoleon ja Napoleoni sõjad. Viini kongress.

Sissejuhatuseks <https://learningapps.org/25297765> ja <https://learningapps.org/25297447>;

Kristo Siig, videod; <https://www.kalkulaator.ee/et/voimsusyhikute-teisendamine>; Projekt: tööstuse areng Eestis 19. sajandil ja 20. sajandi alguses (e-koolikott.ee); Ideekaartide koostamine ja esitlemine rühmatööna; Miniuurimus dilemmaküsimustega

Enesekontrolliks <https://learningapps.org/10572431>; Siksakrühmatöö - Õpilased jagunevad nelja rühma: Iga rühm koostab plakati (stendi) ideaalsest ühiskonnast.; Iga õpilane koostab võrdleva tabeli poliitiliste õpetuste kohta

Töö pildiga Philip Veit "Germania"; Paaristöö kaardiga

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a9/Revolutions_of_1848_in_Europe_%28pasopt_eng%29.svg

Enesekontrolli test: Kas rahvusriik või absolutistlik riik: <https://vara.e-koolikott.ee/h5p/embed/2893>

Euroopa ajaloo maja õppematerjal 1848, 1989 ja 2011 revolutsioonide võrdlusest

https://historia-europa.ep.eu/sites/default/files/Discover/EducatorsTeachers/ActivitiesForYourClassroom/con-resource-1-et_2018.pdf

Rühmatöö meetod probleemiaken, Probleemakende esitlemine ja järelduste sõnastamine; aktiivõppemeetod Dilemmaküsimus, Iga õpilane sõnastab järelduse kasutades argumenteerimist.

Ajalugu 9. klass 70 tundi

Oodatavad õpitulemused 9. klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) selgitab üldisi fakte uusaja sündmustest ja inimeste eluolust Eestis Esimese maailmasõja lõpust tänapäevani;
- 2) tunneb huvi Eesti riigi mineviku vastu;
- 3) teab, et maailmas toimunud sündmused on otseselt või kaudselt mõjutanud nii Eestis kui ka mujal Euroopas toimunud sündmusi;

- 4) omab üldist ettekujutust Eesti ajaloost ja sellega seoses üldjoontes kogu maailma ajaloost;
- 5) mõistab, et eri ajastute kultuuri-, teaduse- ja tehnikasaavutused on olnud edasiviivaks jõuks riikide (ka Eesti) arengus;
- 6) teab, et poliitikal on suur roll maailma riikide omavahelistes suhetes;
- 7) kujutab ajateljele toetudes ette maailmas toimunud olulisemaid sündmusi;
- 8) nimetab oma põhiõigusi ning kohustusi Eesti Vabariigi kodanikuna;
- 9) kirjeldab Eesti riigi valitsemiskorda;
- 10) väärtustab oma kodumaad ning Eesti Vabariigi kodanikuks olemist.

Kohustuslik aine maht üks tund nädalas.

Lõiming teiste õppeainetega

Ajalugu ja eesti keel

- Arendatakse lugemis- ja kirjutamisoskust.
- Arendatakse info leidmise oskust.
- Arendatakse eneseväljendusoskust.
- Tutvustatakse XX sajandi Eesti tuntumaid luuletajaid ja kirjanikke.

Ajalugu ja võõrkeeled

- Õpetatakse korrektselt hääldama ja kirjutama võõrapäraseid nimesid ja sõnu.
- Tutvustatakse teiste rahvaste ajalugu ja kultuuri.

Ajalugu ja matemaatika

- Õpetatakse mõistma ajalooliste sündmuste järgnevust, kasutades ajatelge.

- Toetudes matemaatilistele oskustele arvutatakse sündmuste toimumisaega ja sellest möödunud aega.
- Kinnistatakse teadmisi ajaühikutest (kuupäev, aasta, aastakümme, sajand, aastatuhat).
- Kinnistatakse teadmisi Rooma numbritest.

Ajalugu ja loodusõpetus

- Tutvustatakse Eestis leiduvaid maavarasid.

Ajalugu ja inimeseõpetus

- Käsitletakse eluolu ja eluviiside muutusi läbi XX sajandi.

Ajalugu ja kunstiained

- Tutvustatakse XX sajandi tuntumaid Eesti heliloojaid ja kunstnikke.

Ajalugu ja kehaline kasvatus

- Tutvustatakse XX sajandi tuntumaid Eesti sportlasi.

Ajalugu ja tööõpetus

- Tutvustatakse tehnika arengut XX sajandi

TEEMAD:

- A. Eesti Vabadussõda
- B. Eesti Vabariik
- C. Maailm kahe maailmasõja vahel
- D. Eesti kaotab iseseisvuse

- E. Teine maailmasõda
- F. Eesti ja muu maailm pärast II maailmasõda
- G. Ühiskonnaõpetus

A. Eesti Vabadussõda

Õppesisu

- **Põhimõisted:**
- okupatsioon;
- Punaarmee;
- pataljon;
- soomusrong;
- Vene valgekaartlased;
- Landeswehr;
- Võidupüha;
- delegatsioon;
- vaherahu.

Vabadussõja algus (1 tund)

Eesti vabastamine (1 tund)

Sõda Landeswehriga (1 tund)

Vabadussõja lõpp ja Tartu rahu sõlmimine (1 tund)

Kordamine (1 tund)

Õpitulemused

- Märgib ajateljele Vabadussõja toimumise ja Tartu rahu sõlmimise aja;
- näitab kaardil Vabadussõja käiku ja nimetab olulisemaid lahinguid;
- nimetab piltide abil Vabadussõja-aegseid olulisemaid tegelasi;
- kirjeldab lühidalt piltide ja kaardi abil sõda Landeswehriga;

- selgitab lühidalt, miks oli võit Landeswehri üle eestlaste jaoks oluline (Võidupüha tähistamine);
- kirjeldab, kuidas ja mis tingimustel lõppes Vabadussõda;
- kirjeldab, millal, kus ja kelle vahel sõlmiti Tartu rahu.

Lõimingu võimalused

Valdkondlikud: Ühiskonnaõpetus: riigi tunnused

Teised ainevaldkonnad: Looduained: kaart, rahvastikuga seotud protsessid; Inglise keel: karikatuuridel oleva teksti tõlkimine

Kunstiõpetus: töö karikatuuridega Eesti keel ja kirjandus: õigekiri, töö allikatega

Lõiming AHK plaaniga:

Kodukoha käsitlese võimalused: Vabadussõja mõju kodukandile

IKT ja praktilised tööd: Ajalookaardid, kontuurkaardid; tekstid, allikmaterjalid (illustratsioonid, skeemid, diagrammid), temaatiline lisakirjandus;

C. Eesti Vabariik

Õppesisu

Põhimõisted:

- maareform;
- Asutav Kogu;
- põhiseadus;
- demokraatia;
- riigipööre;
- vapsid;
- põllutöökool, kodumajanduskool;
- masinaühistu;
- talgud;
- põlevkivi ja fosforiit;

- majanduskriis.

Asutav Kogu ja maareform (1 tund)

Eesti Vabariigi sise- ja välispoliitika (1 tund)

Põllumajandus, tööstus, kultuur ja haridus Eesti Vabariigis (2 tundi)

Kordamine (1 tund)

Õpitulemused

- Märgib ajateljele Eesti esimese iseseisvusaja;
- näitab kaardil Eestit ja nimetab tema tähtsamaid välispartnereid;
- nimetab piltide abil Eesti põllumajanduse ja tööstuse põhilisemat toodangut;
- nimetab piltide abil Eesti olulisemaid poliitika- ja kultuuritegelasi;
- nimetab esimese iseseisvusaja tähtsamaid haridusasutusi (TÜ, TTÜ, Kõrgem Sõjakool).

Lõimingu võimalused

Valdkondlikud:

Teised ainevaldkonnad: loodusained: Eesti kaart 1920-40, Ühiskonnaõpetus: demokraatia, diktatuur, põhiseadus Matemaatika: töö diagrammiga

Keemia: põlevkivitööstus

Lõiming AHK plaaniga: Vabariigi aastapäeva sündmus

Kodukoha käsitluse võimalused: Kodupiirkonna toodang ajalooliselt ja tänapäeval

IKT ja praktilised tööd: Õpiku materjal koolis olemasoleva ja õpetaja valiku järgi 2. Filmiarhiiv: Eesti Vabariigi 20. aastapäeva tähistamine

C. Maailm kahe maailmasõja vahel

Õppesisu

Põhimõisted:

- füürer;
- natsid;
- diktaator;
- koonduslaager;

- juudid;
- NSVL;
- kolhoos.

Saksamaa pärast I maailmasõda (1 tund)

Kommunistlik Nõukogude Liit (1 tund)

Kordamine (1 tund)

Õpitulemused

- Märgib ajateljele maailmasõdade vahelise aja;
- näitab kaardil ja nimetab Euroopa riike pärast I maailmasõda;
- kirjeldab piltidele toetudes Saksamaa ja selle elanike olukorda pärast I maailmasõda;
- kirjeldab lühidalt (abiga), kuidas Hitler võimule tuli;
- kirjeldab piltidele toetudes eluolu Nõukogude Liidus;
- nimetab piltide abil Nõukogude Liidu valitsejaid (Lenin, Stalin).

Lõimingu võimalused

Valdkondlikud:

Teised ainevaldkonnad: Ühiskonnaõpetus: majanduspoliitika 20. Sajandil Geograafia: majanduskriisi laienemine erinevatesse riikidesse, demokraatia ja diktatuuri kujunemine Kunstiõpetus: töö fotodega Eesti keel ja kirjandus: töö allikatega, õigekiri Inimeseõpetus: 1) inimese põhivajadused; 2) õpilane analüüsib oma eesmärgi ja nende saavutamist ajalooõpingute tulemuse kaudu.

Lõiming AHK plaaniga:

Kodukoha käsitlemise võimalused: Nõukogude mõju kodukohale

IKT ja praktilised tööd: videode vaatamine ja nende ümberjutustamine

D. Eesti kaotab iseseisvuse. 1939-1940

Õppesisu

Põhimõisted:

- pakt;
- salaprotokoll;
- neutraalne;
- ultimaatum;
- baas;
- okupatsioon;
- ENSV;
- küüditamine.

Molotovi-Ribbentropi pakt (1 tund)

Nõukogude Venemaa tegevus naaberriikide suhtes pärast MRP-d (1 tund)

Eesti okupeerimine ja liitmine NSV Liiduga (1 tund)

Kordamine (1 tund)

Õpitulemused

- Märgib ajateljele MRP sõlmimise, Talvesõja alguse, Eesti okupeerimise ja juuniküüditamise aja;
- näitab kaardil ja nimetab, kuidas Euroopa riigid MRP salaprotokollil alusel jaotati;
- näitab Eesti kaardil Punaarmee baaside asukohti ja põhjendab abiga nende valikut;
- kirjeldab abiga, kuidas Eesti kaotas iseseisvuse;
- kirjeldab abiga, kuidas toimus juuniküüditamine;
- kirjeldab abiga, miks Talvesõda algas ja kuidas see lõppes.

Lõimingu võimalused

Valdkondlikud: Ühiskonnaõpetus: demokraatia ja diktatuuri erinevused; Loodusained: Euroopa kaart 1939–1945 Eesti keel ja kirjandus: õigekiri

Muusika: „Helisev muusika“

Teised ainevaldkonnad:

Lõiming AHK plaaniga:

Kodukohta käsitlemise võimalused: Küüditamine koduakandis

IKT ja praktilised tööd: . Suuline arutelu klassis. Anšluss, Müncheneri kokkulepe. Järeleandmis- ehk lepituspoliitika. Individuaalne juhendamine atlasega töötamisel 2. Töö allikatega: postkaart (Müncheni kokkulepe). Lõik „Helisevast muusikast“

E. Teine maailmasõda

Õppesisu

Põhimõisted:

- blokaad;
- aatompomm;
- kaardisüsteem;
- Eesti Leegion;
- Eesti Laskurkorpus;
- metsavennad;
- soomepoisid.

II maailmasõja käik (1 tund)

Okupatsioonid ja sõjasündmused Eestis (1 tund)

Sõjategevuse lõpp Eestis (1 tund)

Kordamine (1 tund)

Õpitulemused

- Märgib ajateljele II maailmasõja toimumisaja;
- näitab kaardil ja nimetab olulisemaid sõjas osalenud riike;
- kirjeldab lühidalt piltidele toetudes II maailmasõja käiku ja selle tulemusi;
- kirjeldab lühidalt piltide abil okupatsioonide aegset elu Eestis;
- kirjeldab lühidalt eestlaste valikuid sõja ajal ja nimetab, kelle poolel sõditi;
- kirjeldab lühidalt, kuidas sõda Eesti ja eestlaste jaoks lõppes;
- kirjeldab, kuidas sõda mõjutas kodukohta;
- näitab kaardil ja nimetab riike, kuhu eestlased sõja lõpus põgenesid

Lõimingu võimalused

Valdkondlikud:

Teised ainevaldkonnad: Geograafia: sõjarinded kaartidel Euroopas ja maailmas Ühiskonnaõpetus: okupatsiooni tähendus Kunstiõpetus: fotod, karikatuur

Lõiming AHK plaaniga:

Kodukoha käsitlemise võimalused: Okupatsioon kodukandis: ehitiste funktsioon enne sõda, sõja ajal, peale sõda.

IKT ja praktilised tööd: Mõistekaardi koostamine koostöös õpetajaga. Töö karikatuuriga: Stalin lihuniku rollis- kirjeldamine. Vestlus pereliikmega sõja mõjudest suguvõsale.

F. Eesti ja muu maailm pärast II maailmasõda

Õppesisu

Põhimõisted:

- külm sõda;
- NATO;
- Balti kett;
- plaanimajandus ja turumajandus.

Maailm pärast II maailmasõda, külm sõda (1 tund)

Nõukogude Eesti (2 tundi)

Nõukogude Liidu kokkuvarisemine (1 tund)

Eesti taasiseseisvumine (1 tund)

Kordamine (1 tund)

Õpitulemused

- Märgib ajateljele II maailmasõja lõpu, Eesti taasiseseisvumise ja Nõukogude Liidu lagunemise;
- näitab kaardil ja nimetab Euroopa riike pärast II maailmasõda;
- kirjeldab lühidalt suurriikide vahelisi suhteid pärast II maailmasõda;
- kirjeldab abiga, kuidas toimus märtsiküüditamine;
- kirjeldab näidetele tuginedes elu Nõukogude Eestis;
- kirjeldab piltidele toetudes Eesti taasiseseisvumisele viinud sündmusi (fosforiidisõda, öölaulupeod, Balti kett);
- nimetab põhjusi ja sündmusi, miks NSVL kokku varises.

Lõimingu võimalused

Valdkondlikud:

Teised ainevaldkonnad: Ühiskonnaõpetus: migratsioon, erinevad rahvused Euroopas, ÜRO, doktriin; Kunstiõpetus: karikatuur Geograafia: Euroopa riigid, pealinnad Inglise keel: töö karikatuuriga

Lõiming AHK plaaniga:

Kodukoha käsitluse võimalused: Märtsiküüditamine kodukandis; Balti keti mälestused perekonnas (küsimustele vastamine)

IKT ja praktilised tööd: . Töö karikatuuriga. Individuaalne juhendamine atlasega töötamisel

G. Ühiskonnaõpetus

Õppesisu

Põhimõisted:

- riigi sümbol;
- riigikogu;
- valitsus, peaminister ja ministrid;
- kandidaat;
- riigieelarve;
- riigipea, president;
- partei ehk erakond;
- vallavolikogu/linnavolikogu;
- vallavanem/linnapea;
- vallavalitsus/linnaavalitsus;
- kohtunik, prokurör, advokaat;
- ÜRO, NATO ja EL.

Põhiseadus ja Eesti riigi sümbolid (1 tund)

Riigikogu, riigipea, valitsus (1 tund)

Kohalik omavalitsus (1 tund)

Korraldus (1 tund)

Riigikaitse (1 tund)

Kohus (1 tund)
Eesti ja rahvusvahelised organisatsioonid (Euroopa Liit, NATO) (1 tund)
Kordamine (1 tund)

Õpitulemused

- teab, et tähtsaim seadus on põhiseadus, kus on kirjas inimeste õigused ja kohustused ning toob nende kohta näiteid;
- nimetab riigi sümboleid;
- nimetab võimul olevat presidenti ja peaministrit;
- nimetab piltide abil kõiki Eesti presidentide;
- nimetab erakondi;
- nimetab linnapead/vallavanemat;
- nimetab ameteid, kes tagavad riigi siseturvalisust (politsei, päästeamet, kiirabi) ja kirjeldab lühidalt nende ülesandeid;
- oskab vajadusel abi kutsuda (112);
- kirjeldab lühidalt kaitseväge ja kaitsejõude ülesandeid ja teab nende erinevust;
- teab, millega tegelevad kohtud;
- teab, mis on kohtuniku, prokuröri ja advokaadi roll kohtuistungil;
- nimetab olulisemaid rahvusvahelisi organisatsioone, kuhu Eesti kuulub ja teab nende sümboleid.

Lõiming AHK plaaniga: Vabariigi aastapäeva sündmus,

Lõiming: Kunst: sümbolite kujutamine

- **IKT ja praktilised tööd:** omavalitsuse kaasava eelarve hääletusel osalemine;
- mõne väeosa, päästekomando või politseijaoskonna küllastamine;
- riigikogu küllastamine;
- kohtuistungi küllastamine.